Κριτική στο βιβλίο του αρχ. Νικ. Χατζηνικολάου με τίτλο 'Ελεύθεροι από το γονιδίωμα" (π. Κωνσταντίνος Στρατηγόπουλος)

Categories : ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΕΣ

Date : 12 Ιανουαρίου, 2006

Στο περιοδικό ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ[10], δημοσιεύεται άρθρο του π. Κων/νου Στρατηγοπούλου, ο οποίος, αναφερόμενος στο βιβλίο με τίτλο «*Ελεύθεροι από το γονιδίωμα*», που εξέδωσε το Κέντρο Βιοϊατρικής και Ηθικής Δεοντολογίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, λέει τα εξής:

«Το θέμα των μεταμοσχεύσεων οργάνων είναι σπουδαίο και πρέπει να λειτουργήσει, γύρω απ' αυτό, ουσιαστική θεολογική σκέψη και διάλογος, προκειμένου η Εκκλησία, σε πανορθόδοξο επίπεδο, και όχι απλώς σε τοπικό, να καταθέσει λόγο ουσιαστικό.
Ο μέχρι σήμερα προβληματισμός είχε ως κεντρικό του άξονα το ζήτημα των κριτηρίων του εγκεφαλικού θανάτου. Είναι ισχυρά τα δεδομένα αυτού του κριτηρίου, όπως ορίστηκε στο Harvard; Γιατί, υπάρχουν, κατά τα νέα δεδομένα, δύο θάνατοι, εγκεφαλικός και κλινικός; Γιατί λαμβάνονται τα όργανα του δωρητού πριν τον κλινικό θάνατο και μετά τον εγκεφαλικό; Είναι γνωστό, πως τα όργανα, εκτός από εξαιρέσεις, δεν μπορούν να ληφθούν από πτωματικό δότη, αφού, στις περισσότερες περιπτώσεις, μετά την παύση της καρδιάς είναι άχρηστα. Είναι βέβαιο πως λαμβάνονται από ζωντανό οργανισμό, του οποίου δεν λειτουργεί ο εγκέφαλος, κατά τα διαβλητά κριτήρια του Harvard. Ποιος μπορεί να γνωρίζει την ώρα του χωρισμού της ψυχής από το σώμα; Ποιος μπορεί να ορίσει το μυστήριο του θανάτου; Μπορεί η Εκκλησία να συνηγορήσει στην λήψη των οργάνων πριν από την οριστική διάλυση της συναφείας ψυχής και σώματος; Η Εκκλησία, δεν πρέπει να λάβει υπ' όψιν Της την αντίδραση πολλών επιστημόνων, στην Ελλάδα και το Εξωτερικό, κατά των κριτηρίων του Harvard και κατά της καθιερώσεως διπλού θανάτου, εγκεφαλικού και κλινικού;
Όλα τα προαναφερόμενα, αφορούν τα δεδομένα της μέχρι τούδε προβληματικής. Εμείς, προσωπικά, δεν δυνάμεθα να δεχθούμε παρέμβαση λήψεως οργάνων πριν τον οριστικό θάνατο, εφ' όσον αντιστοιχεί σε αφαίρεση ζωής, έστω κι αν ο σκοπός είναι η θεραπεία κάποιου ασθενούς. Ο σκοπός δεν αγιάζει τα μέσα. Το μυστήριο του θανάτου θα παραμείνει για πάντα μυστήριο. Κανείς δεν πρέπει να το αποσυνθέσει και να το ορίσει κατά τις προσωπικές του ιατρικές ή θεολογικές αντιλήψεις.
Κι ενώ η όλη συζήτηση βρισκόταν στα πλαίσια των προηγουμένων σκέψεων, ήρθε στην κυκλοφορία ένα βιβλίο που άλλαξε όλο το επίπεδο της ευρέσεως λύσεως, που, στο τέλος, θα προσκρούει στο μυστήριο του θανάτου. Το βιβλίο είναι γραμμένο από τον αρχιμ. Νικόλαο Χατζηνικολάου και εκδόθηκε από το «Κέντρο Βιοϊατρικής και

Ηθικής Δεοντολογίας» και έχει τίτλο «*Ελεύθεροι από το γονιδίωμα*».
Στο κεφάλαιο «Πνευματική ηθική και παθολογία των μεταμοσχεύσεων» (σελ. 315-345) εμφανίζονται θέσεις που ξεπερνούν την μέχρι τούδε προβληματική. Τις καταθέτουμε, αναμένοντας και απάντηση στα ερωτήματα που υποβάλλονται μέσα από αυτό εδώ το κείμενο. Στην σελίδα 318 αναφέρονται τα ακόλουθα:
«*Η ζωή είναι δώρο του Θεού, αλλά δεν είναι δώρο που ανήκει μόνο στον δωρητή. Ανήκει και στον αποδέκτη της. Είναι και δική μας. Αποτελεί το κατ' εξοχήν πεδίο εξάσκησης του αυτεξουσίου μας. Δεν μας χαρίζεται για να βιώνουμε την φιλαυτία και την κτητικότητά μας, αλλά μας προσφέρεται για να είναι τόσο δική μας, ώστε να μπορούμε ακόμη και να την προσφέρουμε. Γι αυτό και την αγαπούμε και την προστατεύουμε περισσότερο απ' ο,τιδήποτε άλλο. Με περίσκεψη μεν, γιατί είναι του Θεού, αυθόρμητα δε, γιατί είναι δική μας. Ο καλύτερος τρόπος επιστροφής της στον Θεό είναι η προσφορά της στον πλησίον. "Ουκ έστιν άλλως σωθήναι, ει μη δια του πλησίον" (άγιος Μακάριος ο Αιγύπτιος)*».
Ερώτημα 1. Η ζωή μας και φυσικά είναι πεδίο εξασκήσεως του αυτεξουσίου μας. Αν, όμως, το αυτεξούσιο δεν μας οδηγεί στον Θεό, η προσφορά αυτή δεν είναι οριζόντια και απλώς ανθρωπιστική;
Ερώτημα 2. Μήπως η φράση για την ζωή, που είναι «και δική μας», δώσει θεολογικό δικαίωμα για να κάνουμε την ζωή μας ό,τι θέλουμε;
Ερώτημα 3. Τί νόημα έχει η λειτουργική φράση «*και πάσαν την ζωήν ημών Χριστώ τω Θεώ παραθώμεθα*»;
Ερώτημα 4. Μήπως ο συγγραφέας του κειμένου συγχέει την λέξη «διακονία» (εις τους αγίους, Β' Κορ. 8, 4) με την λέξη «*παρατίθημι*», όπως «*εις χείρας σου παρατίθεμαι το πνεύμα*» (Λουκ. 23, 46), ή και το «*παρέθεντο εαυτούς τω Κυρίω*» (Πράξ. 14, 23), ή και το «*πιστώ κτίστη παρατιθέσθωσαν τάς ψυχάς αυτών εν αγαθοποιΐα*» (Α' Πέτρου 4,19);
Ερώτημα 5. Πώς χρησιμοποιείται αυθαίρετα το χωρίο του αγίου Μακαρίου για σκοπούς που δεν ήταν μέσα στις προοπτικές του, όταν ζούσε;
Ερώτημα 6. Η αυθαίρετη και αποσπασματική χρήση του χωρίου του αγίου Μακαρίου δεν κινδυνεύει να ανοίξει τον δρόμο για να θεωρηθή η ανθρωπιστική προσφορά, σωτηριολογική, από μόνη της, και να θεωρηθεί περιττή η εν τω μυστηρίω ζωή μέσα στην Εκκλησία; Μήπως η ισορροπία του χωρίου του απ. Πέτρου, που προαναφέραμε στο ερώτημα 4, δίνει την ολοκληρωμένη απάντηση, χωρίς επικίνδυνες πολωτικές θέσεις;
Ερώτημα 7. Αφού το κείμενο ομιλεί για προσφορά και αγάπη, μήπως, ταυτόχρονα, ομολογεί το γεγονός της λήψεως των οργάνων και από ζωντανό άνθρωπο, εφ' όσον οι νεκροί, ή και οι κατ' αυτούς εγκεφαλικά νεκροί, δεν έχουν την δυνατότητα του αυτεξουσίου για προσφορά και αγάπη;
Ερώτημα 8. Μήπως, με ωραίες λέξεις, προσπαθούμε να πείσουμε τον λαό του Θεού για να κάνη μία προσφορά, που δεν είναι προσφορά, ή, αν είναι ζωντανός ο δότης, δεν αφήνει το γεγονός του θανάτου στον Κύριο της ζωής και του θανάτου;
Στην σελ. 319, ομολογείται ευθαρσώς πως η λήψη των οργάνων θα γίνει από

ζωντανό οργανισμό, με την φράση:
«*Ο σεβασμός και η αναγνώριση της αξίας της ζωής που εκφράζονται περισσότερο; Απέναντι στον δότη, που αμετάκλητα αναχωρεί, ή, στον λήπτη, που μπορεί να ζήσει;*».
Ερώτημα 9. Πώς ο συγγραφέας είναι σίγουρος για το «αμετάκλητο»; Ο Θεός δεν μπορεί να παρέμβει και στα δικά μας «αμετάκλητα»;
Ερώτημα 10. Γιατί ο συγγραφέας διερωτάται για το «που» εκφράζεται περισσότερος σεβασμός, ανάμεσα στον δότη και στον λήπτη; Η Εκκλησία κάνει αξιολογήσεις στο μέτρο του σεβασμού προς οποιοδήποτε πρόσωπο;
Ερώτημα 11. Ο συγγραφέας δέχεται και πάλι το γεγονός του ζωντανού δότη, εφ' όσον ομιλεί για αμετάκλητη αναχώρηση. Δέχεται, άρα, την αφαίρεση της ζωής κάποιου; Μπορεί η Εκκλησία να συνεργήσει στην αφαίρεση μιας ζωής;
Στην ίδια σελίδα 319, ο συγγραφέας κάνει λόγο περί «ενός απίθανου θαύματος, διότι περί αυτού πρόκειται».
Ερώτημα 12. Υπάρχει άρνηση και στην δυνατότητα του θαύματος; Μα, όλα τα θαύματα είναι, από την φύση τους, «απίθανα» γεγονότα. Πως ο συγγραφέας προκαθορίζει (αποκλείει) την ελεύθερη παρέμβαση του Θεού για να κάνει θαύμα; Πώς αποκλείεται ο Θεός μια για πάντα από το θαύμα;
Φοβάμαι, πως ο Λάζαρος, ο νεκρός της πόλεως Ναΐν, και η κόρη του Ιαείρου δεν θα προλάβαιναν να αναστηθούν, αν ζούσαν σήμερα, αφού και με τις ευλογίες των ποιμένων της Εκκλησίας θα τους είχαν αφαιρεθή τα όργανα, για λόγους «προσφοράς».
Στην σελίδα 320, αναφέρεται η φράση:
«*Η Ιατρική αντιμετωπίζει το δίλημμα και καλείται να τολμήσει την αγάπη μπροστά σε δύο ανθρώπους που πεθαίνουν. Σε δύο ανθρώπους, που, τελικά, ο ένας μπορεί να οικοδομήσει την ζωή του από τα ερείπια, τα απομεινάρια, της ζωής ενός άλλου*».
Ερώτημα 13. Τί είδους «αγάπη» είναι αυτή, αφού σκοτώνει κάποιον για να ζήσει ο άλλος; Επιτρέπεται να σκοτώνω εν ονόματι της αγάπης;
Ερώτημα 14. Μήπως ανοίγει, με όλα αυτά, ο δρόμος για μια «θεολογία» της ευθανασίας, ή, και μεταγενέστερα, της αυτοκτονίας;
Στην σελίδα 323, διαβάζουμε: «*Η "συνειδητή συναίνεση" για την διάθεση του σώματος μετά θάνατον, αποτελεί μία κατ' εξοχήν ιερή πράξη αυταπάρνησης και αγάπης, διότι η παροχή της σημαίνει, ότι ο δότης έχει την ευκαιρία:*
Α
Β , κ.λπ.
Ζ. Τέλος, να εκχωρήσει, από τις στιγμές της ευδαίμονος νηφαλιότητάς του, το δικαίωμα, και συνεπώς την εμπιστοσύνη στους γιατρούς και στους δικούς του, αντί να σταματήσει λίγο αργότερα, από μόνη της, να του σταματήσουν αυτοί, την καρδιά, εκείνην την στιγμή πού αυτοί κρίνουν, οντάς βέβαιος πώς μόνο το καλό του θέλουν»(!)
Ερώτημα 15. Το κείμενο δεν βρίσκεται σε καίρια νοηματική αντίφαση, αφού, ενώ στην αρχή τονίζει το «μετά θάνατον», μετά ομιλεί για πράξη αγάπης; Υποβάλλεται

και πάλι το ερώτημα για το «πώς μπορεί κάποιος να αγαπά μετά θάνατον»;
Ερώτημα 16. Ο συγγραφέας δεν αυτοαναιρείται ομιλώντας, μετά από λίγο, για «ευδαίμονα νηφαλιότητα»; Ο νεκρός έχει νηφαλιότητα;
Ερώτημα 17. Ποιος Ορθόδοξος ορισμός, ή σκέψη, ή παράδοση δίνει το δικαίωμα σε κάποιον για να παρακαλέσει να του σταματήσουν την καρδιά «αντί να σταματήσει λίγο αργότερα, από μόνη της»; Το κείμενο είναι πεντακάθαρο. Προτείνεται στην Εκκλησία να δώσει ευλογία για παρέμβαση σε ζωντανό οργανισμό. Ποιος θα πάρει τέτοια ευθύνη; Ποια «θεολογία» θα συντονιστεί με τα μέτρα των αθεολογήτων αυτών παραλογισμών;
Στην σελίδα 331, τα κείμενα είναι ξεκάθαρα:
«*Υπάρχει, πάλι, περίπτωση, που σεβασμός στον άνθρωπο σημαίνει, ότι όχι απλώς του επιτρέπουμε, αλλά ακόμη και τον διευκολύνουμε να πεθάνει*»*(!)*
Ερώτημα 18. Που διδάχθηκε ο συγγραφέας, στον χώρο της Ορ-θόδοξης Εκκλησίας, τα περί «διευκολύνσεως» για να πεθάνει κάποιος;
Ο συγγραφέας, στην συνέχεια, προσπαθώντας να δώσει χροιά Ορθόδοξη στην πρωτοφανή και απαράδεκτη «θεολογία» του, επικαλείται την «Ευχή εις ψυχορραγούντα» του Μικρού Ευχολογίου. Επικαλείται, μάλιστα, την πρόταση: «*Λύσον τον δούλον Σου της αφορήτου ταύτης οδύνης και της συνεχούσης αυτόν πικράς ασθενείας, και ανάπαυσον αυτόν ένθα των δικαίων τα πνεύματα*».
Ερώτημα 19. Ποια σύγκριση υπάρχει μεταξύ της ευχής που παρακαλεί για «λύση της οδύνης», και της διαδικασίας της αφαιρέσεως οργάνων, που, εφ' όσον ο οργανισμός είναι ζωντανός, κατά τις προηγηθείσες σκέψεις του συγγραφέα, θα επιφέρει αφόρητο πόνο στο σώμα, και θα κάνει πιο οδυνηρό το γεγονός του θανάτου;
Ερώτημα 20. Με την βίαιη παρέμβαση για την λήψη των οργάνων από τον ζωντανό δότη, δεν αναιρείται η προσευχή για «ειρηνικά τα τέλη της ζωής ημών»; Πώς η Εκκλησία προσεύχεται για «ειρηνικά τέλη», και, ταυτόχρονα, προτείνει «βίαια τέλη»;
Η αντιφατικότητα του κειμένου φαίνεται στις 'καλές' στιγμές του.
Στην σελίδα 330, αναφέρεται:
«*Στο σώμα παρεμβαίνουμε μόνο θεραπευτικά. Κάθε κίνηση που συνηγορεί στην φθορά του, προσβάλλει και την ψυχή, και είναι εφάμαρτη. Γι αυτό, και η διαδικασία της φθοράς πρέπει να είναι εντελώς φυσική και ποτέ εξηναγκασμένη*».
Και, στην σελίδα 329, διαβάζουμε:
«*Επ' ουδενί λόγω πρέπει να επιταχύνεται ο θάνατος. Δεν δικαιούμεθα ούτε από το σώμα κάτι να πάρουμε, ούτε την συζυγία της ψυχής με το σώμα της να διασπάσουμε, ούτε και τον χρόνο της ψυχοσωματικής συμφυΐας κάποια στιγμή να αφαιρέσουμε*».
Ερώτημα 21. Ο συγγραφέας δεν πρέπει να ξεκαθαρίσει τι θέση έχουν αυτές οι γραμμές περί «μη επιταχύνσεως του θανάτου», και περί «φυσικής και ποτέ εξηναγκασμένης διαδικασίας φθοράς», αφού πριν από λίγο μιλούσε για «διευκόλυνση» στον θάνατο; Ο συγγραφέας έχει θέσεις συγκεκριμένες, που φαίνονται με τα τελευταία αυτά κείμενα να αυτοαναιρούνται. Μήπως γίνεται (εσκεμμένη) προσπάθεια αποπροσανατολισμού και με κάποιες σωστές θεολογικές

σκέψεις;
Ερώτημα 22. Με την φράση «*δεν δικαιούμεθα ούτε από το σώμα κάτι να πάρουμε*», ο συγγραφέας αρνείται και την μεταμόσχευση των διπλών οργάνων από ζωντανό δότη σε ζωντανό λήπτη; Αρνείται την μεταμόσχευση του μυελού των οστών; Αρνείται, τέλος, και την μετάγγιση του αίματος;
Στην σελίδα 325, αναφέρονται τα κάτωθι:
«*Η μεταμόσχευση δεν έχει τόση αξία για τον λήπτη -σ' αυτόν δίνει βιολογική ζωή-, όσο για τον δότη -αυτός δίνει όργανα-, παίρνει χυμούς πνευματικής ζωής*».
Ερώτημα 23. Αφού η μεταμόσχευση δεν έχει τόση αξία για τον λήπτη, γιατί τόση επιχειρηματολογία περί αγάπης και προσφοράς; Μήπως θέλουμε να κερδίσει πνευματικά ο δότης;
Ερώτημα 24. Τί σημαίνει η φράση «παίρνει, ο δότης, χυμούς πνευματικής ζωής»; Εδώ, διδάσκεται μία νέα Ασκητική της Εκκλησίας; Πνευματική ζωή αποκτούμε δια της ασκήσεως μέσα στον χώρο της Χάριτος του Αγίου Πνεύματος. Δηλαδή, από τώρα και μετά, ο άνθρωπος, θα έχει πνευματική ζωή, όταν δίνει, ζωντανός, τα όργανά του; Θα γίνεται «πνευματικός άνθρωπος» (στιγμιαία) την ώρα που πεθαίνει (κατ' αυτόν τον τρόπον);
Στην σελίδα 335, διαβάζουμε:
«*Ο ίδιος ο Κύριος, στις υποθήκες Του στους αγίους Αποστόλους, κατά την διάρκεια του Μυστικού Δείπνου, ως μείζονα έκφραση της αγάπης παρουσιάζει την προσφορά και αυτής της ζωής μας για τον άλλο: "Μείζονα ταύτης αγάπην ουδείς έχει, ίνα τις την ψυχήν αυτού θη υπέρ των φίλων αυτού"*[11]».
Ερώτημα 25. Επιτρέπεται να χρησιμοποιούμε τα χωρία για να εξυπηρετούν τις θεολογικές απαιτήσεις μας;
Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ερμηνεύοντας το «*και την ψυχήν μου τίθημι υπέρ των προβάτων*»[12], γράφει: «*Συνεχώς αυτό λέγει δια να δηλώση, ότι δεν είναι πλάνος*»[13]
Στο κείμενο του κατά Ιωάννην[1] «*... ότι εγώ τίθημι την ψυχήν μου, ίνα πάλιν λάβω αυτήν ουδείς αίρει αυτήν απ' εμού, αλλ' εγώ τίθημι αυτήν απ' εμαυτού. Εξουσίαν έχω θείναι αυτήν και εξουσίαν έχω πάλιν λαβείν αυτήν*», πάλιν ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος γράφει:
«*Ας προσέχωμεν δε με όλην την προσοχήν μας εις το λεγόμενον "Εξουσίαν έχω να θυσιάσω την ζωήν μου", λέγει. Και ποιος δεν έχει εξουσίαν να θυσιάση την ζωήν του; Διότι, ο καθένας που θέλει, ημπορεί να θανατώση τον εαυτόν του. Αλλ' όχι έτσι, λέγει. Αλλά, πώς; Έχω τέτοιαν εξουσίαν να θυσιάσω την ζωήν μου, ώστε κανείς να μην ημπορέση, εάν δεν το θέλω εγώ, να το κάνη αυτό, πράγμα που δεν είναι δυνατόν να γίνη εις τον άνθρωπον· διότι ημείς δεν έχομεν εξουσίαν να θυσιάσωμεν την ζωήν μας κατ' άλλον τρόπον, αλλά θανατώνοντες μόνον τον εαυτόν μας. Εάν δε ηθέλομεν πέσει εις ανθρώπους που μας επιβουλεύονται και που ημπορούν να μας φονεύσουν, δεν έχομεν τότε εξουσίαν να θυσιάσωμεν ή όχι την ζωήν μας, αλλά χωρίς να το θέλωμεν εκείνοι μας την αφαιρούν. Εις την περίπτωσιν του Κυρίου όμως δεν έχει το πράγμα έτσι, αλλά, αν και τον επεβουλεύοντο άλλοι, ο ίδιος ήτο κύριος να μη*

θυσιάση την ζωήν του.
Αφού είπε, λοιπόν, ότι "κανείς δεν ημπορεί να την αφαιρέση από εμένα", τότε προσέθεσεν "έχω εξουσίαν να θυσιάσω την ζωήν μου", δηλαδή "μόνον εγώ είμαι κύριος να θυσιάσω αυτήν", πράγμα που εσείς δεν ημπορείτε να το κάνετε· καθ' όσον και πολλοί άλλοι είναι κύριοι να αφαιρέσουν την ζωήν σας από εσάς. Αλλ' αυτό, δεν το είπεν από την αρχήν (ούτε βέβαια επρόκειτο να πιστευθή ο λόγος), αλλά, όταν έλαβε την μαρτυρίαν από τα ίδια τα πράγματα, και τον επεβουλεύθησαν πολλές φορές και δεν ημπόρεσαν να τον συλλάβουν (καθ' όσον έφυγε από τα χέρια των μυρίας φοράς), τότε, πλέον, λέγει: "Κανείς δεν ημπορεί να αφαίρεση την ζωήν μου".
Εάν δε αυτό είναι αληθές, συνάγεται, ότι και εκείνο είναι, το, όταν θέληση να την λάβη, θα ημπορέση και πάλιν· διότι, εάν ο θάνατός του ήτο ανώτερος από τον θάνατον των ανθρώπων, μη αμφιβάλλης, λοιπόν, και δι' εκείνο· καθ' όσον, το ότι αυτός μόνος είναι κύριος να θυσιάση την ζωήν του, δείχνει, ότι είναι κύριος, από την ιδίαν εξουσίαν, το να λάβη αυτήν. Βλέπεις, πως από το πρώτον απέδειξε και το δεύτερον, και από τον θάνατον έδειξε και την ανάστασιν αναμφισβήτητον;»[15].
Στο *«τιθέναι τάς ψυχάς υπέρ των αδελφών»*, ο άγιος Ιωάννης απαντά, λέγοντας:
«Είπεν ο Κύριος, ότι "αυτά, σας τα είπα διά να αγαπάτε ο ένας τον άλλον", δηλαδή, "δεν τα λέγω αυτά δια να σας κατηγορήσω, ότι θυσιάζω δηλαδή την ζωήν μου, αφού πρώτα επεδίωξα την γνωριμίαν μου με εσάς, αλλά δια να σας οδηγήσω εις την φιλίαν". Έπειτα, επειδή ο διωγμός εκ μέρους των πολλών και αι κατηγορίαι ήσαν κάτι το φοβερόν και ανυπόφορον και ικανόν να ταπεινώση και την υψηλόφρονα ψυχήν, διά τούτο, αφού τους προείπε πάρα πολλά, τότε πλέον ανέφερεν ο Χριστός αυτό· αφού δηλαδή προητοίμασε την ψυχήν των, τότε έρχεται εις αυτά και δείχνει με αφθονίαν, ότι αυτά λέγονται δι' αυτούς...»[16].
Με θεολογικούς ακροβατισμούς ή ακροβολισμούς, δεν μπορούμε να πείσουμε το πλήρωμα της Εκκλησίας. Η ευθύνη είναι μεγάλη και κανείς δεν μπορεί να προκαλεί, με αντιφατικές θέσεις, την αποδοχή ενός γεγονότος, που, αν δεν αντιμετωπισθεί με θεολογική σύνεση, μπορεί να οδηγήσει σε δύσκολες στιγμές την στάση της Ορθοδοξίας απέναντι στον σεβασμό του κάθε προσώπου και στο μυστήριο του θανάτου».

Η τελεσίδικη απάντησις στο θέμα των μεταμοσχεύσεων ζωτικών οργάνων.

Ο π. Κων/νος Στρατηγόπουλος, σε κατηχητική ομιλία του, την 28η/2/2002, αναφέρθηκε έμμεσα στο βιβλίο του π. Νικολάου Χατζηνικολάου με τίτλο «Ελεύθεροι από το γονιδίωμα». Σε αυτήν, είπε τα εξής σχετικά[17]:
«... *Διά τούτό με ο πατήρ αγαπά ότι εγώ τίθημι την ψυχήν μου, ίνα πάλιν λάβω αυτήν*»[18]. «*Γι αυτό μ' αγαπάει ο Πατέρας, λέει, γιατί εγώ βάζω την ζωή μου, την ψυχή μου, για να την πάρω πάλι πίσω*».
Κοιτάξτε αυτό που λέει εδώ. Είναι εκείνο που έλεγε την προηγούμενη φορά με το «*την ψυχήν μου τίθημι*»[19], αλλά διευρυμένο. Προσέξτε αυτό το «διευρυμένο». Δεν

λέει (τώρα) μόνο «*τίθημι την ψυχήν μου*», αλλά προσθέτει «*ίνα λάβω αυτήν*». Εδώ, σημαίνει κάτι τρομερά εξουσιαστικό. Κανείς δεν μπορεί να πη την φράση ολοκληρωμένη «*εγώ, θα βάλω την ψυχή μου εδώ, δηλ. θα θυσιασθώ γι αυτό*», χωρίς να έχη και το δεύτερο στοιχείο. Έβαλες την ψυχή σου. Μετά, τί γίνεται;
Ο Χριστός, όμως, είναι κυρίαρχος, και λέει «*ίνα λάβω αυτήν*». Την βάζω και την παίρνω. Που την βάζει την ψυχή του; Πρέπει να θεολογήσωμε εδώ. «*Τίθημι*», λέει. Πού; Για ποιούς; Για τον λαό. Πού; Εδώ, είναι καθαρή η θεολογία περί Αναστάσεως και η περί καθόδου στον Άδη θεολογία της Ορθοδοξίας μας.
Το λέει και το τροπάριο: «*Εν τάφω σωματικώς, εν Άδου δε μετά ψυχής, ως Θεός..., πάντα πληρών ο απερίγραπτος*».Υπάρχει, εδώ, μία θεολογία. Είναι η κάθοδος στον Άδη, που κατεβαίνει ο Χριστός, με την ψυχή Του, γιατί το σώμα Του είναι στον τάφο. Και κατεβαίνει ως νικητής, και είναι κυρίαρχος του Άδη, και αίρει τις ψυχές επάνω.
Ο κάθε νεκρός, όμως, δεν μπορεί να κυριαρχήση στα πράγματα. Αλλά, ο Χριστός κυριαρχεί στα πράγματα. Είναι η ιδιαιτερότητα αυτού του νεκρού. Μέχρι τότε, όλοι οι δίκαιοι πήγαιναν στον Άδη, και δεν μπορούσαν να έχουν μία άρση της ψυχής τους από μέσα. Και έρχεται ο Χριστός και κάνει αυτήν την κίνηση, που κατεβαίνει και (τραβώντας) μπορεί να ανεβή και να πάρη όλες τις ψυχές μαζί Του.
Γι' αυτό, λέει, «*αίρω αυτήν*». «*Δεν είναι απλώς, ότι μπορούν να με σκοτώσουν (λέει). Φυσικά, και μπορεί να με σκοτώσουν, ανά πάσα στιγμή. Αλλά, εγώ, κυριαρχώ στα πράγματα. Και αν ακόμη με σκοτώσουν, κατά την κοινή λογική η ψυχή μου θα πάη στον Άδη*». Με την θεία, όμως, λογική, θα τους πάρη όλους από τον Άδη και θα τον αδειάση τον Άδη. Και, εδώ, έχει τα ουσιαστικά στοιχεία της θεολογίας της καθόδου στον Άδη.
Και, δευτερευόντως, ως ήθος, δηλώνει και κάτι πολύ ουσιαστικό. Όταν ένας Χριστιανός μπαίνη σε έναν δύσκολο χώρο, αν έχη κουράγιο και είναι άνθρωπος πνευματικός, τον καθαρίζει τον χώρο. Περνάει μαρτυρικά, αλλά τον καθαρίζει.
Αλλά, το χωρίο, εδώ, είναι συγκεκριμένο. Το χωρίο αυτό, αφορά τον Χριστό, και μόνο Αυτόν... Λέει ακριβώς ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ότι αυτό το χωρίο αναφέρεται μόνο στο πρόσωπο του Χρίστου· και κανείς δεν μπορεί να κάνη χρήση του χωρίου αυτού για τον εαυτό του. Γιατί κανείς δεν μπορεί μόνος του «*να άρη την ψυχήν αυτού*». Γιατί κανείς δεν μπορεί να σώση κάποιον. Μόνον ο Χριστός σώζει, μ' αυτήν την νίκη του επάνω στον θάνατο. Κι εμείς ακολουθούμε πια τον Χριστό, ενωνόμαστε μαζί Του, και έχοντας αυτήν την ένωση μαζί Του, ξεπερνούμε τον θάνατο. Αλλά, εν Χριστώ.
Πρωτογενώς, Εκείνος το έκανε. Εμείς, απλώς μετέχομε στην ζωή Του. Χριστοποιούμεθα. Και, επειδή Εκείνος είναι ο νικητής του Άδη, εμείς, έχοντας ζωή μέσα στην ζωή του νικητή του Άδη, νικούμε τον Άδη. Αλλά, όχι πρωτογενώς. Εδώ, το λέει Εκείνος. Λέει «αίρω αυτήν, ίνα πάλιν λάβω αυτήν». Μιλάει προσωπικά. Εμείς, (όμως) μετέχομε στον Χριστό. Εκείνος, μιλάει προσωπικά. Αφορά μόνο τον Χριστό αυτό το κομμάτι. Και το τονίζω, γιατί αυτό το χωρίο είναι καίριο.
Και είναι μια πιο προωθημένη απάντηση, αυτό ειδικά το δεύτερο μέρος, στην θεολογία περί μεταμοσχεύσεων, που προσπαθούν να θεμελιώσουν, μέσα από αυτό το

χωρίο. Είναι αιρετική η χρήσις του χωρίου αυτού για τις μεταμοσχεύσεις. Γιατί, δεν μπορείς να πης, ότι δίνεις τα όργανά σου και «θέτεις την ψυχήν σου». Μπορείς να την λαβής; Και τι είναι αυτό που λένε οι Πατέρες, ότι μόνο τον Χριστό άφορα αυτό το κομμάτι;
Τουλάχιστον, γιατί χρησιμοποιούν αυτό το χωρίο οι διαστρέφοντες την θεολογία των μεταμοσχεύσεων; Για να δείξουν ψευτο-αγαπητική διάθεση; Είναι δύο πράγματα, που τρέχουν γύρω από αυτήν την ιστορία... Πρέπει να ξεκαθαρίσωμε τα πράγματα. Ο λαός πρέπει να ξέρη. Και μπορεί να ξέρη μόνο μέσα από την θεολογία του, και τίποτε άλλο. Και αυτά είναι κείμενα θεολογικά.
Και από τους άλλους, δεν ζητώ τίποτε. Ας κάνουν επιστήμη. Αυτός είναι ο ρόλος τους. Μακάρι να θεολογούσαν, κι όλας. Αλλά, από μας ζητώ θεολογία. Και τα κείμενα αυτά είναι αναλλοίωτα. Ούτε τον Ιωάννη (τον Ευαγγελιστή) αλλάζεις, ούτε τον Χρυσόστομο αλλάζεις. Σου αρέσει, δεν σου αρέσει. Θέλεις δεν θέλεις. Δεν γίνεται αλλιώς. Δεν είναι δική σου επιθυμία πως θα τον χρησιμοποίησης. Πρέπει να έχωμε, λοιπόν, δύο πράγματα στον νου μας. Δυο βασικώτατα στοιχεία. Για να έχετε ξεκαθαρισμένο νου. Με ενδιαφέρει οι Χριστιανοί να έχουν με απλότητα ξεκαθαρισμένο νου. Να ξέρουν ένα-δυό πράγματα, ώστε να είναι ξεκαθαρισμένος ο νους τους.
Προσέξτε: Αφετηριακά, κανείς δεν μπορεί να αρνηθή τις μεταμοσχεύσεις. Αν έχω πραγματικά πεθάνει και μου πάρουν το δάκτυλό μου, δεν με νοιάζει. Αν είναι κάποιος εν ζωή και θέλη να δώση στο παιδί του, που είναι άρρωστο, το νεφρό του, εγώ δεν έχω αντίρρηση. Αφετηριακά, δεν έχομε αντίσταση, αντίδραση. Αρκεί, εκείνος από τον οποίο παίρνομε τα όργανά του να είναι νεκρός.
Η αντίδρασις αρχίζει από εκείνο το σημείο ακριβώς. Ότι, εμείς πιστεύομε, ότι δεν είναι νεκρός. Εκεί αρχίζει το καίριο σημείο. Γι' αυτό ακριβώς άλλαξαν τον όρο. Έκαναν τον θάνατο «εγκεφαλικό». Και υπάρχει και ο κλινικός θάνατος. Δύο, δηλ. «θάνατοι», υπάρχουν γι' αυτούς! Γιατί; Για να πάρουν στο (υποτιθέμενο) ενδιάμεσο, τα όργανα (δηλ., για να κάνουν χρήση του τεχνητού κατασκευάσματος του εγκεφαλικού θανάτου και να πάρουν κάποιου τα όργανα). Λοιπόν, δεν αρνούμεθα αυτές καθ' εαυτές τις μεταμοσχεύσεις. Και οι άγιοι Ανάργυροι έκαναν μεταμόσχευση. Πήραν το πόδι ενός μαύρου, μετά 4 ημέρες από τον θάνατο του, και το έβαλαν σε έναν ασθενή. Έτσι... Ας μη φοβόμαστε, μήπως στον Παράδεισο θα είμαστε χωρίς μέλη (εάν μας τα πάρουν εδώ). Δεν είναι αυτή η θεολογία.
Άρα, βλέπετε, το πρώτο (επιχείρημά μας εναντίον των κατηγόρων μας) είναι, ότι δεν αρνούμεθα. Αλλά, δεν θέλομε να σκοτώνουν ανθρώπους για να παίρνουν τα όργανα. Αυτό, είναι το πρώτο βασικό που πρέπει να έχετε στον νου σας. Αυτό, είναι το πρώτο ουσιαστικό και βασικό.
Προκειμένου, όμως, να πείσουν τους Χριστιανούς για να δίνουν τα όργανά τους, δεν μπορούν να χρησιμοποιούν αυτό το χωρίο. Και, όμως, το χρησιμοποιούν. Αυτό είναι το λάθος. Δεν μπορούν, όμως, οι θεολόγοι, να πλανούν τους πιστούς. Δεν είπα «η Εκκλησία». Η Εκκλησία δεν έχει πάρει ακόμη επίσημη απόφαση, παρ' όλο που οι εισηγήσεις, που γίνονται από τους θεολόγους, αυτό το χωρίο χρησιμοποιούν.

Αιρετικώτατα. Σκανδαλωδώς αιρετικώτατα. Αν δεν ξέρουν τι λένε οι Πατέρες, να σωπάσουν. Ας μιλήσουν για ουράνια πράγματα, περί αγγέλων, αρχαγγέλων, Σεραφείμ, κ.λπ., και να σταματήσουν την άκαιρη ανθρωπολογία τους. Δεν μπορεί κανείς να παίζη με αυτά τα πράγματα και με την ζωή του λαού.
Έτσι, λοιπόν, εδώ, είναι συγκεκριμένο το πράγμα. Είναι μόνο για τον Χριστό αυτό το κομμάτι. Δεν μπορούν να λένε και αυτοί: «*Την ψυχήν μου τίθημι υπέρ των προβάτων*», και να εννοούν, ότι και αυτοί μπορούν να κάνουν το ίδιο. Εσύ, που το λες αυτό, τί είσαι; Σωτήρ, είσαι;
Να βρεθή τρόπος να πάρουν τα όργανά μου μετά τον θάνατο μου, καμμία αντίρρηση. Αλλά, δεν γίνεται (αυτό) σήμερα. Πρέπει το όργανο να είναι ζωντανό. Αν έχης πεθάνει, δεν μπορεί να στο πάρη. Άρα, πρέπει να σε σκοτώση για να σου το πάρη.
Η ιστορία είναι "μόλις τρία δευτερόλεπτα ακόμα και θα πεθάνη' (λένε). Για μένα, όμως, τρία δευτερόλεπτα είναι αιώνας. Για το μάτι του Χριστού είναι αιώνας. Δεν μπορεί ο λαός να πλανάται με ψευτοθεολογίες.
Τί είναι, όμως, αυτό το φαινόμενο; Εγώ, αυτό το λέω «μία κακοδοξία του ψευτοαγαπισμού». Έτσι το λέω. Είναι κακοδοξία του ψευτοαγαπισμού. Υπήρχαν και παληά, και στον αιώνα μας, στον χώρο ειδικά της Ρωμαιοκαθολικής «Εκκλησίας», τέτοιες κακοδοξίες ψευτοαγαπισμού, σε άλλα όμως μεγέθη... Επανέρχεται, όμως, αυτή η ορολογία κάτω από νέο πρίσμα. Είναι η κακοδοξία του ψευτοαγαπισμού.
Έτσι, πείθεται ο λαός, συγκινείται, και λέει: «Να, κοίταξε, το έκανε και ο Χριστός». Τί έκανε ο Χριστός; (Ο Χριστός) κατέβηκε ως νικητής στον Άδη και έσωσε εμάς. Και, δεν σημαίνει το «τίθημι την ψυχή μου», του Χριστού, δεν ερμηνεύεται, σήμερα, με το: «Πάρετε τα όργανά μου για να σωθήτε»!
Μακάρι να βρη η επιστήμη τρόπο και να τα παίρνη μετά τον θάνατο μου. Εγώ, προσωπικά, δεν έχω αντίρρηση. Αλλά, όχι έτσι. Όχι πλανώντας τον κόσμο και μπαίνοντας σε μία διεργασία πραγματικού θανάτου για τον άλλον, ενώ ζη ακόμη. Εμείς δεν μπορούμε να μη θεολογήσωμε.
Το Κράτος να πάρη τις ευθύνες του. Αλλά, εμείς δεν μπορούμε να γίνωμε αγκωνάρι στο κράτος για να πετύχη τα επιδιωκώμενα. Και το Κράτος καίγεται. Και έχει τρομερά την ανάγκη της Εκκλησίας γι' αυτό το θέμα. Η Ελλάδα είναι η τελευταία χώρα σε δότες στην Ευρώπη. Και, αν η Εκκλησία πη λόγο (υπέρ του εγκεφαλικού θανάτου) θα ανοίξουν οι κρουνοί...
Η Εκκλησία, όμως, δεν πρέπει να πη λόγο. Και, δεν πρέπει να παίξη το παιχνίδι τους, για λόγους θεολογικούς. Γιατί, εμείς οι Ορθόδοξοι, έχομε (γνήσια) θεολογία. Δεν έχομε άκαιρη ανθρωπολογία.
Και, κάτι ουσιαστικό και τελικό: Αυτό το κομμάτι του Ευαγγελίου που αρχίζει με την φράση «αίρω την ψυχή μου ...» κ.λπ. έχει μία μοναδικότητα μέσα της. Μία μοναδικότητα και ένα κάλλος, που κανείς δεν μπορεί να υποκαταστήση αυτό το κάλλος, και να παίζη με αυτά τα πράγματα.
Και να «αποκτήσωμε», λοιπόν, αγάπη, και να λέμε: «Ξέρεις, μα και οι μάρτυρες έδιναν το αίμα τους...». Μα, τί; Είναι το ίδιο πράγμα; Το άκουγα προχθές, που το έλεγε ένας καθηγητής της Θεολογικής Σχολής... Είναι το ίδιο πράγμα;

Και, το τελευταίο επιχείρημα, είναι, ότι ο Χριστός θέλει και κάνει αυτό που κάνει. Ένας, ο οποίος είναι, κατ' αυτούς, νεκρός, θέλει να κάνη αυτό πού εκείνοι θέλουν; Είπε «εγώ θέλω»; Όχι. Δεν είπε το «θέλω» του. Δεν είπε: «Ναι, σκοτώστε με και πάρτε τα όργανά μου».
Το θέμα είναι ανοικτό; Όχι. Το θέμα είναι κλειστό. Το θέμα, πιστεύω, πως, από εδώ και μετά, δεν σηκώνει κουβέντα. Και, δεν σηκώνει κουβέντα, πιστεύω, για έναν λόγο. Δεν χρειάζεται πια να γίνεται διαμάχη στο διπλό επίπεδο, τι λέει η επιστήμη, τι λέει η θεολογία. Η μεν επιστήμη πήρε τον δρόμο της. Η επιστήμη τόσο γνωρίζει. Ξέρει που πεθαίνει το σώμα. Μπορεί να δη τι ώρα φεύγει η ψυχή; Απλώς, διαπιστώνει πως ο άνθρωπος είναι ζωντανός ακόμα, και ότι θα πεθάνη σύντομα. Και (εφ' όσον θα πεθάνη σύντομα), του παίρνουν τα όργανα. Η θεολογία ξέρει πότε φεύγει η ψυχή από το σώμα; Όχι. Ούτε αυτή το ξέρει. Αφού μιλούν τα τροπάρια περί «του μυστηρίου του θανάτου»;
Ε, λοιπόν, πρόκειται περί μυστηρίου. Αυτή είναι η ιστορία. Η ώρα που χωρίζεται το σώμα από την ψυχή είναι μυστήριο. Ποιος μπορεί να μπη στο μυστήριο; Η επιστήμη; Αδύνατον. Η θεολογία; Αδύνατον. Άρα, η θεολογία είναι περιφεριακή (και όλα αυτά που σας λέω), για να αποτραπή το έγκλημα, και η επιστήμη είναι ανύπαρκτη (ανίκανη), ώστε να μπορή να έχη λόγο για την ώρα του χωρισμού της ψυχής από το σώμα.
Εφ' όσον, λοιπόν, πρόκειται περί μυστηρίου, οποιοσδήποτε λόγος είναι περιττός, περί (εγκεφαλικού) θανάτου. Οποιοιδήποτε άλλοι μιλούν, (τί κάνουν); Πάνε να ερευνήσουν το μυστήριο. Αλλά, «*ου φέρει το μυστήριον έρευναν*».
Αυτό πήγε να κάνη ο Βαρλαάμ, και αντιτάχθηκε ο Παλαμάς. (Ο Βαρλαάμ) πήγε να ερευνήση το μυστήριο της γνώσεως της ουσίας του Θεού. Είναι δυνατόν να γίνη; Και εκεί χτυπήθηκαν οι δύο πολιτισμοί. Του εγκεφαλισμού, και του μυστηρίου του Θεού, πριν από επτά αιώνες. Εμείς, δεν μπορούμε να επανέλθωμε σε Νεοβαρλααμισμούς... Να ερευνούμε το μυστήριο. Ό,τι και να πουν, ό,τι και να βρουν, όπως και αν ορίσουν τον θάνατο, ο θάνατος θα παραμένη μυστήριο. Το τι ώρα φεύγει η ψυχή από το σώμα. Γι' αυτό, εμείς, πρέπει να περιμένωμε το σώμα πραγματικά να είναι πεθαμένο. Ας το διαπιστώνωμε, όπως το διεπίστωνε η παληά Ιατρική, ο παληός ο γιατρουδάκος, ώστε να είμαστε σίγουροι. Το πότε ακριβώς πέθανε ένας άνθρωπος δεν ξέρομε. Γι' αυτό, δεν πρέπει να γίνωνται άκαιρες παρεμβάσεις. «*Ου φέρει, λοιπόν, τό μυστήριον έρευναν*».
Και, σ' αυτό, ποιος θα έχη (θα μπορή) να απάντηση; Να πη κάτι; Κανείς. Ποιος θα έχη να πη κάτι για το μυστήριο; Άρα, τονίζω και φωνάζω, από σήμερα και μετά, ότι «το θέμα δεν σηκώνει κουβέντα». Παύσετε να κουβεντιάζετε, θεολογικά. Ή, χρησιμοποιώντας την Ιατρική σαν δεκανίκι. Δεν γίνεται. Πρόκειται περί μυστηρίου. Και, πίσω από εκεί, είναι (κρυμμένο) το μυστήριο της εν Χριστώ σωτηρίας, του ανθρώπου. Βλέπετε, το κείμενο τι επικαιρότητα αποκτά τώρα; Βλέπετε, πως τα λέει ο Χριστός! Με τι προοπτικές τα λέει! Τι έχει στον νου του! Βλέπει το αύριο και το μεθαύριο, Εκείνος.
Έτσι, μετά από αυτά που λέει (στην αρχή), επανέρχεται και λέει: «*Ίνα λάβω αυτήν*».

Και συνεχίζει το κείμενο: «*Ουδείς αίρει αυτήν απ' εμού, αλλ' εγώ τίθημι αυτήν απ' εμαυτού. Εξουσίαν έχω θείναι αυτήν και εξουσίαν έχω πάλιν λαβείν αυτήν' ταύτην την εντολήν έλαβον παρά του πατρός μου*»[20]. «*Κανείς δεν μπορεί να πάρη την ψυχή μου, λέει, κι ας με σκοτώσουν. Εγώ, την καταθέτω, και έχω, απ' εμαυτού, εξουσίαν να την θύσω, και πάλιν έχω εξουσίαν ίνα λάβω αυτήν, γιατί έτσι μου είπε ο Πατέρας μου*». Βλέπετε την μοναδικότητα της εξουσίας; Αυτός μόνο (μπορεί να το κάνη). «*Εξουσίαν έχω, λέει, παρά του πατρός μου*».
Δεν έχει το κείμενο μοναδικότητα; Μπορεί κανείς να το χρησιμοποίηση για οποιαδήποτε άλλη περίπτωση; Μπορεί ένας να πη, ότι «εξουσίαν έχω να πάρω την ψυχή μου και να την δώσω»; Έχομε, εμείς, τέτοια εξουσία; Που σημαίνει, (εγώ) σώζω τον άλλον;
Σωζόμεθα εν Χριστώ. Και, αγαπώντας τον άλλον, του ανοίγομε τον δρόμο για τον Χριστό. Όλος ο κόσμος. Αυτό που κάνετε εσείς, και αυτό που κάνω εγώ. Ο καθένας μας, με τον τρόπο του, από τον χώρο και το μετερίζι που βρίσκεται μέσα στην Εκκλησία, γίνεται ένας βοηθός σωτηρίας του άλλου.
Βλέπετε, η Εύα ήταν «*βοηθός κατ' αυτόν (τον Αδάμ)*». Δηλ., βοηθός σωτηρίας του Αδάμ. Αυτό παραμένει το μοναδικό μέγεθος. Και ένας ιερέας, ένας πνευματικός, ένας επίσκοπος, τί είναι; Είναι αυτό το μέγεθος που βοηθεί, ανοίγει δρόμο, αλλά ένας είναι ο σώζων. Ο Χριστός.
Δεν μπορεί κάποιος να πάρη αυτήν την εξουσία και να πη: «Εγώ θα σώσω». Αν το πη, θα κρύβεται πίσω ένας τρομερός εγωισμός... Είμαστε εν δυνάμει συνεργοί της σωτηρίας του άλλου. Συνεργοί της σωτηρίας του άλλου... Διακονούμε την σωτηρία των άλλων... Αυτό είναι το κύριο, το πρωτογενές έργο του κάθε ανθρώπου, όπου και αν βρίσκεται.
Ο Χριστός, (όταν γιατρεύη), γιατρεύει και τα δύο. Και την ψυχή και το σώμα. Δεν υπάρχει αγάπη μονομερής, που αντιμετωπίζει τον άνθρωπο μονομερώς (που θέλει δηλ. να γιατρέψη μόνο το σώμα, και αδιαφορεί για την ψυχή). Όσο βλέπομε την αγάπη μονομερώς, τότε ή θα την κουκουλώνομε με την τραγωδία μας, ή θα κομματιαζόμαστε. Και ο Χριστός επιτρέπει να κομματιαζώμαστε για να δούμε την αποτυχία μας. Δεν υπάρχει αγάπη μονομερής.
...Ακόμη και η κουβέντα περί αγάπης είναι δαιμονισμένη, πολλές φορές, αν κρύβη την αλήθεια (την περί ζωής αλήθεια). Π.χ. «αγαπηθήτε, αγαπάτε, και μη σας νοιάζη για τα υπόλοιπα». Και, εν ονόματι μιας ψευτοαγάπης, διχάζουν τον κόσμο.
Ξέρω, πως είναι μυστήριο ο θάνατος. Και, επειδή θα περάσω από το μυστήριο του θανάτου, προτρέχω (και προσπαθώ να μπω) μέσα στο μυστήριο της παρουσίας του Χριστού, για να ζήσω τον θάνατο ως μυστήριο χριστοειδές, και όχι ως μυστήριο χαμού. Προσεγγίζω το μυστήριο βιωματικά πια.
Και, πραγματικά, εκεί φθάνει όλη αυτή η αναζήτηση, για τον εγκεφαλικό θάνατο, κ.λπ. Δεν μπορούμε πια να πούμε τίποτε. Η επιστήμη χίλια να πη, δεν μπορεί να εισέλθη (στο μυστήριο). Θα λέη πάντα πως είναι το σώμα. Βλέπει την ψυχή; Έχει όργανα (για να την ανιχνεύση);
...Η ψυχή, κατά τους Πατέρες, διαχέεται σ' όλο το σώμα. Σταμάτησε (έστω) ο

εγκέφαλος. Η ψυχή, δεν είναι στα άλλα μέρη του σώματος; Δεν μπορώ να το αγνοήσω αυτό το πράγμα.
Ο άγιος Νικόδημος, λέει, ότι μαζεύεται στα μέσα στοιχεία του σώματος. Συγκεντρώνεται μέσα, ακόμη και αν δεν υπάρχη ψυχή στον εγκέφαλο, και (ο άνθρωπος) δεν κινείται. Πέθανε ο άνθρωπος; Όχι. Να, η δογματική της Εκκλησίας: Ότι διαχέεται παντού η ψυχή. Σ' όλο το σώμα. Πότε φεύγει οριστικά, τελευταία-τελευταία, δεν ξέρομε. Αλλ' εφ' όσον υπάρχη ακόμη (μέσα στο σώμα), δεν μπορούμε να τον αγγίξωμε (τον άνθρωπο).
Άκουσα, προχθές, έναν καθηγητή να χρησιμοποιή, ανοήτως, το πείραμα του βατράχου, που κάνουν όλοι οι πρωτοετείς φοιτητές της Ιατρικής (στο μάθημα της Βιολογίας), (για να δώση λύση στο θέμα του εγκεφαλικού θανάτου). Μα, αυτά, είναι ανόητα πράγματα...
Παίρνουν τον βάτραχο, του κόβουν το κεφάλι (κατά ακρίβειαν, του νεκρώνουν τον εγκέφαλο με μία βελόνα) και παρατηρούν, ότι ο βάτραχος ακόμη κινείται. Είναι ο μυϊκός τόνος. Και, λένε: «Κοίταξε, δεν έχει εγκέφαλο σε λειτουργία, αλλά κινείται». Είναι ο μυϊκός τόνος. Αλλά, ξεχνάνε, ότι ο βάτραχος δεν έχει ψυχή, που έχει εικόνα του Θεού επάνω της.
Και, αυτό, το είπε ο καθηγητής για να επιβεβαίωση (υποστηρίξη) τις μεταμοσχεύσεις! Και έφερε (ως απόδειξη), σε κληρικούς και θεολόγους, το πείραμα του βατράχου! Μα, είναι σοβαρά πράγματα αυτά;
... Συγγνώμη, αλλά ξέρεις πότε πεθαίνει ο άνθρωπος; Εσύ, βλέπεις τον εγκέφαλο. Λες μόνο, ότι «πέθανε ο εγκέφαλος». Και, μου λες, μόνος σου, ότι «η καρδιά ζει ακόμη», και, γι' αυτό, λες, «μπορώ να την πάρω». Άρα, ζει η καρδιά.
Και, εγώ μεν σου μιλάω για το «μυστήριο του θανάτου», και ότι η ψυχή παραμένει ακόμη στο σώμα, και εσύ μου λες για το «μυστήριο του βατράχου»! Ε, δεν μπορεί να γίνη διάλογος έτσι. Μιλάμε για ανόμοια πράγματα.
Αν μετά από ένα τροχαίο δυστύχημα, ένας καταλήξη εγκεφαλικά νεκρός, και δηλωθή ως εγκεφαλικά νεκρός, αλλά όχι κλινικά νεκρός, εγώ δεν μπορώ να πάρω τα όργανά του. Με την προοπτική ότι θα πεθάνη μετά από πέντε δευτερόλεπτα, εγώ όργανα δεν μπορώ να πάρω. Αδυνατώ.
Μας έλεγε, προχθές, ο π. Κων/νος, από το Ασκληπιείο (Βούλας), ένα πολύ ωραίο παράδειγμα. Και, μας τόνισε την προσωπική του ευθύνη πάνω σ' αυτό το γεγονός...
Παληά, πριν αρχίση όλη αυτή η διαμάχη (για τις μεταμοσχεύσεις), όταν ήταν εφημέριος του Νοσοκομείου, ο παππούλης, έρχεται ένας πατέρας και λέει στον π. Κων/νο: «Το παιδί μου είναι εγκεφαλικά νεκρό, και μου ζητούν οι γιατροί να υπογράψω για να πάρουν τα όργανά του. Παππούλη, τι να κάνω;» Του λέει εκείνος: «Δώστα». Δεν ήξερε, τότε, ο παππούλης.
Ο πατέρας, πηγαίνοντας να υπογράψη, πέρασε από το εκκλησάκι του νοσοκομείου, τον άγιο Παντελεήμονα. Του λέει: «Άγιε Παντελεήμονα, πες μου τί να κάνω; Είμαι σε προβληματισμό». Και λέει, μετά: «Ας το αφήσω, μέχρι αύριο το πρωΐ, και μετά υπογράφω». Το άλλο πρωΐ, το παιδί του γίνεται καλά! Και, μας ρωτάει ο π. Κων/νος: «Εγώ, τί ευθύνη θα είχα μετά;».

Αλλά, και πόσοι γονείς υπέγραψαν, χωρίς να ξέρουν οι άνθρωποι... Δεν ζητούμε ευθύνες, δεν κάνομε δικαστήριο. Κάνομε θεολογία. Περί θανάτου θεολογία, για να μη λειτουργήση ένα άνομο σύστημα αγρίας εκμεταλλεύσεως του άλλου... Ούτε εγείρεται θέμα σωτηρίας για εκείνον που έδωσε τα όργανά του. Αυτά, είναι ανόητα πράγματα...
...Ηθελημένα μιλάνε για διπλό θάνατο... Ιατρικά, (το θέμα του χωρισμού της ψυχής) ποτέ δεν θα το λύσουν. (Επιφανειακά), αυτοί, το έλυσαν. Έβαλαν τον όρο "εγκεφαλικός θάνατος", και το έλυσαν. Αλλά, στην πράξη, κατά αλήθειαν, δεν το έλυσαν. Απόδειξις, ότι δεκάδες επιστήμονες, παγκοσμίως, διαμαρτύρονται. Αυτό, δεν λέει κάτι; Όταν δε είπαμε (σ' αυτούς), ότι δεκάδες επιστήμονες διαμαρτύρονται, ξέρετε τι απάντηση πήραμε; «Όσοι διαμαρτύρονται, διαμαρτύρονται όχι ιατρικά, αλλά φιλοσοφικά. Είναι φιλόσοφοι, αγνοήστε τους»!
Μα, αυτά, είναι σοφίσματα. Δεν μπορούμε, δια σοφισμάτων, (να βρούμε άκρη, και) να αναιρούμε όλους τους γιατρούς που δεν συμφωνούν μαζί μας και να λέμε, ότι είναι φιλόσοφοι, επειδή δεν συμφωνούν (μαζί μας). Λένε, ότι οι Πατέρες της Εκκλησίας δεν έχουν επαρκείς αποδείξεις. Αν ζούσαν σήμερα, λένε, άλλα πράγματα θα έλεγαν. Έτσι, πετάμε και τους Πατέρες, και μένει η δική μας γνώμη μόνο! Ακρότατα Βατικάνειο (πνεύμα). Όμως, σ' αυτόν τον τόπο, δεν μπορεί να λειτουργήση Βατικάνειο (πνεύμα). Υπάρχει (εδώ, Ορθόδοξη) θεολογία. Και τίποτε άλλο να μην υπάρχη, υπάρχει το μυστήριο του θανάτου, που θα τους κυνηγάει μέχρι τον θάνατο...».

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

10. Τεύχος Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου 2002, σελ. 17
11. Ιωάν. 3, 16.
12. Ιωάν. 10, 15.
13. ΕΠΕ, 14, 121.
14. 10, 17-18.
15. ΕΠΕ, 14, 125-127.
16. ΕΠΕ, 14, 481.

17. Απόσπασμα από μαγνητοφωνημένη ομιλία.
18. Ιωάν. 10, 17.
19. Ιωάν. 10, 15.
20. Ιωάν. 10, 18.

(Πηγή: "Θεοδρομία")